

Bildningsförvaltningen

Pernilla Elfstrand/Pierre Nystedt

Kultur- och fritidsnämnden

Beslut om åtgärder 2026 inom miljö- och klimatprogram för kultur- och fritidsnämnden

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 7 december 2020 om miljö- och klimatprogram att gälla för perioden 2021 till 2030. Samtliga nämnder ska årligen fastställa valfria åtgärder för att beslutade mål och uppdrag ska kunna uppnås. Beslutade åtgärder utgör underlag för budget 2026.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden fastställer de åtgärder som ska gälla för 2026, enligt bilaga ”Förslag till valda åtgärder för kultur- och fritidsnämndens måloppfyllelse av Miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag för år 2026”. Kostnader om 0,8 miljoner kronor kommer att ingå i nämndens förslag till investeringsbudget för år 2026.

Bakgrund

Syftet med miljö- och klimatprogrammet är att styra mot en god och hälsosam miljö och en långsiktig hållbar utveckling i Danderyd.

Miljö- och klimatprogrammet har sex fokusområden:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Friskt vatten
- Biologisk mångfald
- God bebyggd miljö
- Giftfrimiljö

Enligt programmet har nämnden ett politiskt ansvar för att tillsätta resurser till programmets genomförande och ska i beslut om åtgärder verka för att målen och uppdragen i programmet uppnås.

Miljö- och klimatprogrammet ska följas upp en gång per år.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning och samordning med berörda nämnder. Nämnderna ansvarar för underlag i form av miljöredovisning.

Bildningsförvaltningens utredning

Miljö- och klimatprogrammet är omfattande och har en genomförandetid till 2030. Detta innebär att val av åtgärder sker successivt över tid och att nämnden inte arbetar mot samtliga fokusområden årligen. Det centrala är att

Bildningsförvaltningen
Pernilla Elfstrand/Pierre Nystedt

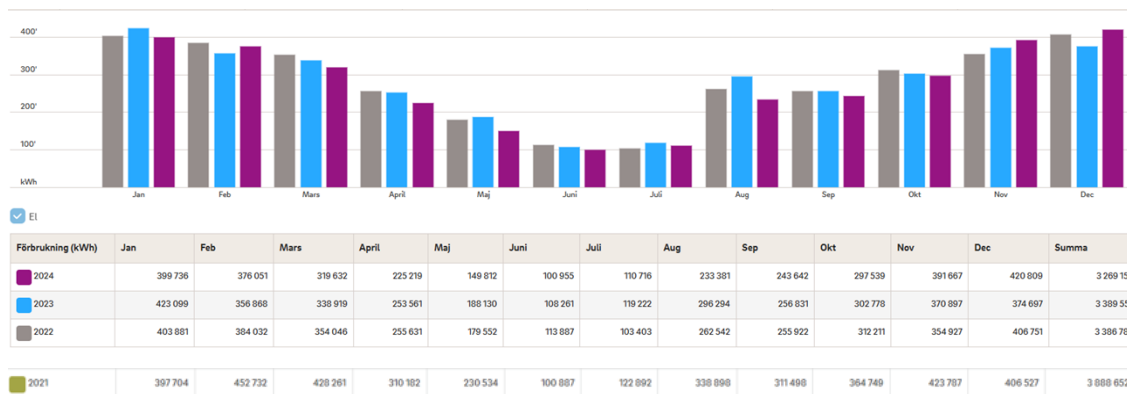
nämndernas sammantagna åtgärder bidrar till att det övergripande målet uppnås. För att uppnå bästa effekt föreslår förvaltningen att nämnden fokuserar på de områden där nämndens verksamheter bedöms ha störst miljöpåverkan:

- Begränsad klimatpåverkan – energianvändning inom idrottsanläggningar
- Friskt vatten och giftfri miljö – spridning av granulat från konstgräsplaner samt bevattning och gödning av naturgräsplaner

Begränsad klimatpåverkan

Enligt kommunfullmäktiges uppdrag ska energianvändningen i kommunägda byggnader minska med minst tre procent per år i genomsnitt över en femårsperiod.

Under år 2024 förbrukade Danderyds idrottsanläggningar 3 269 159 kilowattimmar, vilket jämfört år 2021 är en minskning med 16 procent eller 619 493 kilowattimmar. Minskningen motsvarar 5,3 procent per år i genomsnitt över en treårsperiod och motsvarar den årliga förbrukningen för 30 genomsnittsvillor.

Den minskade elförbrukningen är huvudsakligen ett resultat av genomförda investeringar för att nyttja de konstfrusna isarnas kylanläggningar som värmepumpar. Installationer har genomförts och driftsatts på Stockhagens IP och Danderydsvallen. På Enebybergs IP är installation genomförd, men driftsatt först under våren 2025 i samband med färdigställande av den nya servicebyggnaden. Påverkar gör även de luftavfuktare som installerades i ishallarna under 2023 samt det pågående successiva utbytet av planbelysning till energieffektivare LED-belysning.

Jämförelser i elförbrukning mellan enskilda år kan bli något missvisande. Förbrukningen kan påverkas av ombyggnationer som den nu pågående i Danderyds gymnasium samt allmänhetens nyttjande av laddning på idrottsplatsernas parkeringar. Det är därför målsättningen om minskad

Bildningsförvaltningen
Pernilla Elfstrand/Pierre Nystedt

energianvändning mäts som ett snitt över en 5-årsperiod. Variationer beror även på väderleken som påverkar elförbrukningen i de oisolerade ishallarna.

För år 2026 föreslår förvaltningen att ishallen på Stockhagens IP lufttätas mellan takfot och konstruktion för ökad energieffektivisering. Det successiva utbytet till LED-belysning fortsätter i takt med att ekonomisk och teknisk livslängd uppnås och ingår som en del i ordinarie investeringsprocess. Färdigställandet av den nya servicebyggnaden på Enebybergs IP våren 2025 förväntas innebära en minskad elförbrukning då byggnaden rent konstruktionsmässigt kommer att vara betydligt mer energieffektiv än tidigare byggnad från 70-talet samt att värmeåtervinning från ishallens kylanläggning kommer att nyttjas.

För att få ut mesta möjliga av redan genomförda investeringar ligger fokus fortsatt på energieffektiv isdrift. Detta kan innebära bland annat att hålla "rätt" tjocklek och temperatur på isen, optimera vattentemperatur på läggvatten samt antal avkörningar.

Förvaltningen arbeta även med beteendeförändringar tillsammans med egen personal och föreningslivet för att minska läckage av värme från våra fastigheter och därmed spara energi.

För ytterligare energioptimering är isanläggningarnas system uppkopplade mot DUC (digitaliserad undercentral) som möjliggör styrning och därmed maximalt nyttjande av värmeåtervinningen från kylkompressorerna. Systemen på Stockhagens IP och Enebybergs IP är fullt uppkopplade. På Danderydsvallen finns uppkoppling och spillvärme nyttjas, men ytterligare investeringar för att få full styrning bedöms inte som intressant på grund av den korta issäsongen.

Friskt vatten och giftfri miljö

Danderyds idrottsanläggningar förbrukar årligen 13 000 kubikmeter vatten vilket motsvarar den årliga genomsnittsförbrukningen för cirka 255 personer. Förbrukningen avser främst nyttjande av duschar, spolning av isar samt bevattning av fotbollsplaner. Den senare är avhängig väderleken och variationer mellan åren förekommer. Inom anläggningssidan pågår en löpande översyn av arbetssätt för att minska vattenförbrukningen. Bevattning sker med fördel tidig morgon eller sen kväll för minskad avdunstning samt mer sällan, men kraftigare, för att stimulera grässets rottillväxt.

Förvaltningen konstaterar att ett allt varmare och torrare klimat kan komma att öka risken för bevattningsförbud under sommarhalvåret. Mot bakgrund av detta ser förvaltningen det som intressant att under programperiodens senare del samverka med samhällsutvecklingsförvaltningen för att undersöka om det näringsrika vattnet i Nora träsk kan nyttjas för bevattning av naturgräsplanen på Danderydsvallen.

Bildningsförvaltningen
Pernilla Elfstrand/Pierre Nystedt

Danderyds idrottsanläggningar använder i genomsnitt 1 250 kilogram konstgödning (NPK) per år på kommunens naturgräsplaner. Jordanalys görs på planerna så att gödning i förhållande till önskat nyttjande och slitage kan optimeras. Konstgödning har egenskaper som gör det enklare att få en kontrollerad tillväxtkurva varför planer i dagsläget inte finns på att byta ut detta. Eftersom långtidsverkande gödningsmedel används ger detta minskade volymer och därmed minskade utsläpp i samband med transporter.

April 2023 köpte Danderyds kommun fotbollsföreningarnas elva konstgräsanläggningar. Vid övertagandet hade samtliga konstgrässystem infill med gummigranulat.

Europeiska kemikalieinspektionen har förbjudit försäljning av gummigranulat som infill från år 2031. Beslutet innebär att utvecklingen nu går snabbt vad gäller att ta fram mer miljövänliga konstgrässystem som är spelbara året runt på våra breddgrader.

Sedan övertagandet genomför förvaltningen successiva utbyten av konstgrässystem. Eftersom utbyte av konstgrässystemen utgör del av ordinarie underhållsplan innebär detta inte någon tillkommande kostnad inom miljö- och klimatprogrammet.

Vid utgången av 2025 kommer tio av elva konstgrässystem att vara utbytta. Det sista konstgrässystemet för utbyte planeras till 2027. Detta innebär att återvunnet gummigranulat endast kommer att finnas på de tre 11-spelplaner Djursholm, Enebyberg och Stockhagen. Runt dessa planer vidtas åtgärder i form av fysiska stopp för att förhindra läckage av mikroplast. Övriga nio planer kommer att vara granulatfria eller innehålla biologiskt nedbrytningsbara granulat. Sammantaget innebär detta cirka 585 ton mindre gummigranulat i kommunens konstgräsplaner. Genom fortsatt användning av gummigranulat på tre 11-spelplaner säkerställs under ett övergångsskede möjligheten att spela vinterfotboll i avvaktan på ytterligare utveckling gällande konstgrässystem för nordliga breddgrader.

Konsekvenser för barn och unga

Arbetet med miljö- och klimatprogrammet utgår ifrån att Danderyds kommun ska främja en långsiktigt hållbar utveckling med generationsmålet i fokus där kommunen ska vara en förebild och ge förutsättningar för en god miljö och en god hälsa för invånarna. Ibland kan olika mål och ambitioner komma i konflikt med varandra. Barn har rätt till en meningsfull fritid och behöver rörelse för ett friskt liv samtidigt som detta kan innebära olika påfrestningar på miljö och klimat. Många barn och unga i Danderyd önskar utöva fotboll och isidrotter året runt. Kultur- och fritidsnämndens ambition inom miljö- och klimatprogrammet är att via stegvisa åtgärder möjliggöra detta samtidigt som ett långsiktigt miljö- och klimatfokus bibehålls.

Bildningsförvaltningen

Pernilla Elfstrand/Pierre Nystedt

Ekonomiska konsekvenser

Förslag om beslutade åtgärder beräknas innebära investeringsmedel om 0,8 miljoner kronor enligt vad som framgår av bilaga "Förslag till åtgärder för kultur- och fritidsnämndens måluppfyllelse av Miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag för år 2026".

Johannes Pålsson

Henrik Thureson

Bildningsdirektör

Kultur- och fritidschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Beslut om åtgärder 2026 inom miljö- och klimatprogram för kultur- och fritidsnämnden
2. Bilaga, Förslag till valda åtgärder för kultur- och fritidsnämndens måluppfyllelse av Miljö- och klimatprogrammets mål och uppdrag för år 2026
3. Miljö- och klimatprogram 2021–2030

Expedieras

Expedieras kommunstyrelsen för vidare hantering